

BILDFÖRMEDLING

Kooperativa Förbundet har sedan 1927 drivit bibliotek och arkiv för att underlätta för forskare, journalister m.fl. intresserade att söka och hämta information.

KF ställer personal, kunskap, samlingar och information till förfogande utan kostnad och i mån av tid.

Detta gäller vid leverans av bilder

Om KF är rättighetshavare till en bild så framgår detta av filnamnet: "**Fri-KFBild**". Bilder som har denna markering kan ni använda på det sätt ni beskrivit för oss. När det gäller övriga bilder har ni som beställare ett större ansvar och en undersökningsplikt gentemot rättighetshavare.

Beställaren är ansvarig gentemot KF Bibliotek att bilder hanteras och redovisas enligt villkor angivna här. Beställaren har tillåtelse att använda bilder/fotografier enligt överenskommelse med KF Bibliotek för särskilt bruk. För annan användning kontakta KF Bibliotek. Inga bilder får lagras efter användning utan KF Bibliotekets uttryckliga tillstånd.

Vid publicering ska KF Bibliotekets och i förekommande fall fotografens namn alltid publiceras ihop med bilden eller anges i bildförteckning enligt följande:

Foto: Fotografens namn ©Kooperativa förbundet (KF) Bibliotek och arkiv

Om beställaren bryter mot regler i detta dokument och vid publicering manipulerar eller utelämnar information kan KF debitera straffavgifter. Vid publicering på Internet ska namninformation alltid sättas intill bilden.

Beställaren ska också skicka minst två referensexemplar av publikationen där KFs bildmaterial utnyttjas, för att underlätta dokumentationen av bildanvändandet.

Vid användning av KFs bilder gäller dessutom följande:

- Bildmanipulering är inte tillåten utan rättighetsinnehavarens uttryckliga tillstånd
- Enligt *Lag om namn och bild i reklam (1978:800)* måste en person som är igenkännlig på bild själv ge samtycke till reklam användning. Ansvaret för detta vilar helt på den som publicerar bilden
- Bilden får ej användas i syfte som kan verka kränkande
- Användaren/beställaren ansvarar för att klarera användningsrätten beträffande alla typer av konstnärliga verk. I praktiken innebär detta att man måste få fotografens eller efterlevandes uttryckliga tillåtelse att använda bild/er. Fotografier är skyddade av upphovsrättslagen. Det innebär bl.a. att bilderna inte får användas eller ändras utan fotografens tillstånd. Har man fått fotografens medgivande att använda bild får användningsrätten inte överlätas på andra. Om det är helt omöjligt att finna fotografiets rättighetshavare, men ändå är angeläget att använda det, vilka är riskerna? Skulle en rättighetshavare höra av sig måste alltid ett skäligt publiceringsarvode betalas enligt § 54 upphovsrättslagen. Om användning sker uppsåtligt eller av oaktsamhet ska även ett skadestånd betalas.
- I övrigt hänvisas till *Lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729; 2005:359; 2005:360)* samt till Personuppgiftsslagen (*1998:204, uppdaterad t.o.m. 2006:398*)

Avtal för underskrift (Skickas till KF Bibliotek per post eller E-post innan publicering). *Jag har som beställare av bilder från KF Bibliotek tagit del av dokumentets alla 4 sidor och de regler som gäller för mig vid nyttjandet av bilder.*

 Beställarens namnunderskrift

Datum

 Organisation/företag el. dyl.

Telefon/mobil/E-post

 Antal fotografier. En kortfattad beskrivning av bildmaterialet samt när, hur och var det ska användas

HÄMTA FILER / BILDER från KF:s ftp server

1. Öppna en webbläsare
2. Skriv i adressfältet (URL): <ftp://ftp.kf.se>
3. Logga in som (OBS! Får inte spridas till andra)
 - 3.1 Användarnamn: **XXXXXXX** (erhålles i kontakt med KF Bibliotek)
 - 3.2 Lösenord: **XXXXXXX** (erhålles i kontakt med KF Bibliotek)
4. Under rubriken/**mappen "X"** finns de filer ni har tillträde till under 3-5 dagar, innan de tas bort. "X" förklaras särskilt i e-posten.
5. Bilder finns normalt i **två filformat** *.psd (Photoshop: i mappen Adobefil-psd) och *.jpg
6. Jag **rekommenderar** att Ni klickar på "Sida" (i webbläsaren) för att Öppna FTP-platsen i Utforskaren, då detta underlättar ert arbete.
7. **Avsluta** genom att stänga webbläsaren med X.
8. **Bild/fotokvalité:** De bilder jag levererar är genomgående enbart inskannade (400 dpi). INGEN bearbetning eller behandling bilderna förekommer. Detta överläts helt på beställaren.
9. **Filnamnet** innehåller information om fotografens namn, årtal samt övrigt i det fall det finns sådana uppgifter. Finns det väldigt mycket information på eller runt ett fotografi så återges detta på annat sätt. I de fall KF Bibliotek äger bilden står det i filnamnet "**Fri-KFbild**"

VEM ÄGER BILDEN – Om rättigheter och skyldigheter - en sammanställning av information

Vid beställning av bilder från KF Bibliotekets arkiv måste personalen i varje enskilt fall försöka bedöma vem beställaren är och undersöka, så gott det går, om upphovsrätten föreligger samt se om skyddstiden gått ut.

TYP AV BESTÄLLARE

1. **Icke-kommersiell:** Redaktionell användning: böcker, tidskrifter och tidningar, TV och hemsidor, offentlig utsmyckning samt icke-kommersiella utställningar
2. **Kommersiell:** Annonser, reklambroschyrer och -affischer, företagskataloger, kundtidningar, skyltning, profilmaterial. Press- och media samt annan kommersiell verksamhet.

UPPHOVSRÄTTSLIGT SKYDD

Upphovsrätt finns oavsett om bild är märkt med fotografens namn eller ej. 1994 försvann fotografi lagen och fotografier skyddas sedan dess istället av upphovsrättslagen. Upphovsrättslagen delar in fotografier i två kategorier:

A) Fotografiska verk är upphovsrättsligt skyddade verk som är likställda med bildkonstverk, filmverk, musikverk och litterära verk. Skapas i första hand av professionella fotografer. Med verk avses ett fotografi som har originalitet, självständighet och individualitet. Två fotografer ska i princip inte kunna ta samma bild. Uppfylls inte detta är det en fotografisk bild.

B) Fotografiska bilder är skyddade i upphovsrättslagen i något mer begränsad omfattning. I lagförarbetena framgår det att fotografiska bilder är det som återfinns i semester- eller familjealbum, dvs. bilder som vem som helst har tagit.

FRIA BILDER

Förverkad skyddstid gäller för

Alla FOTOGRAFISKA VERK där upphovsmannen varit död i 70 år
Alla FOTOGRAFISKA BILDER från 1958, dvs. 50 år efter knäppet.

Fotografier tagna innan 1 januari 1969

och som inte har vetenskapligt eller konstnärligt värde, behöver inget tillstånd från fotografen eftersom skyddstiden har löpt ut.

Inskränkningar i fotografens ensamrätt

Från huvudregeln om tillstånd finns det ett antal sk. Inskränkningar i fotografens ensamrätt som anges i upphovsrättslagens 2 kapitel. Inskränkningarna är begränsade till vissa typer av användningar eller gäller för vissa kategorier av användare. En inskränkning innebär i vanliga fall att tillstånd inte behöver inhämtas från fotografen och att fotografen inte har rätt till någon ersättning för användningen. Exempel på inskränkningar är när fotografier återges i vetenskapliga framställningar som inte har framtagits i ett vinstsyfte, för återgivning av fotografi i en kritisk framställning som sker i analog form eller för massmedias användning i samband med en dagshändelse.

KF BIBLIOTEK ÄGER UPPHOVSRÄTTEN OM

Bilden är tagen i tjänsten av anställd
Det är en donation eller gåva

NAMNGIVEN - ICKE NAMNGIVEN FOTOGRAF

En beställare eller uppdragsgivare måste alltid ha tillstånd eller komma överens med fotografen om hur fotografierna får användas. När fotografier ska användas i annat än för rent privat syfte krävs tillstånd från fotografen. Görs exemplar i analog eller digital form för privat syfte krävs inget tillstånd, så länge förlagan är laglig och antalet exemplar inte överstiger nio stycken.

Namngiven

Fotografens ensamrätt innebär att alla andra som vill använda ett fotografiskt verk måste ha tillstånd från fotografen eller efterlevande. Den ideella upphovsrätten innebär att fotografen alltid ska anges i samband med sitt fotografiska verk.

Icke namngiven

En okänd fotograf måste man ta särskild hänsyn till, kanske undvika att publicera!

SAMTYCKE FRÅN AVBILDADE MÄNNISKOR:

- a) Foto i reklamsammanhang enligt lagen om namn och bild i reklam
- b) En beställd porträttbild enligt upphovsrättslagen. Då är det dock inte den avbildades samtycke som behövs, utan beställarens samtycke. Beställarens samtycke behövs alltid oavsett hur fotografiet ska användas
- c) när fotografiet anses vara en personuppgift enligt personuppgiftslagen och som på något sätt hanteras digitalt, t ex på Internet. Då behövs den avbildade personens tillstånd om denne riskerar att kränkas av hanteringen. Samtycket från den avbildade, eller i beställda porträttfallet från beställaren, ska vara aktivt. Det innebär att personen ska ha blivit tillfrågad och aktivt ha avgivit ett samtycke. Samtycke krävs inte av efterlevande om personen på bilden är avliden, såvida det inte handlar om beställd porträttbild.

SAMMANFATTNING:

För den som efter den 1 jan 1996 hanterar fotografier kan följande sammanfattning vara till hjälp. Här visas exempel på möjliga rättighetshavare och skyddstider för många fotografier.

Typ av foto

Foton gjorda före 1 juli 1994

Rättighetshavare

fotograf eller beställare eller annan som förvärvat förfoganderätt genom köp, gåva, arv eller testamente

Foton gjorda efter 1 juli 1994

fotograf eller annan som förvärvat förfoganderätt genom köp, gåva, arv eller testamente

Typ av foto

Fotografiska bilder gjorda innan 1 jan 1969

Skyddstid

Utslocknad, de kan nyttjas fritt

Fotografiska bilder gjorda efter 1 jan 1969

50 år from året efter framställningsåret

Fotografiska verk

70 år from året efter fotografens dödsår

Michael Hagström
Chef Bibliotek och arkiv

Kooperativa Förbundet**Förbunds- och föreningsstaben****KF Bibliotek och arkiv**

Stadsgården 10 - 104 65 Stockholm, Sweden

Direkt + 46 8 743 26 21

michael.hagstrom@kf.se - www.kf.se/kfbibliotek**KOOPERATIV KRÖNIKA** - Vår historia i text, bild, ljud och film<http://www.kf.se/Toppmeny-startsida-/KF-Bibliotek/Kooperativ-Kronika/>